Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (четвърти състав)

26 септември 2013 година*

„Пространство на свобода, сигурност и правосъдие — Съдебно сътрудничество по граждански дела — Регламент (ЕО) № 44/2001 — Член 34, точки 3 и 4 — Признаване на съдебно решение, постановено в друга държава членка — Положение, при което посоченото решение противоречи на друго решение, постановено по-рано в същата държава членка между същите страни по спор със същия предмет и същото правно основание“

По дело C-157/12

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Bundesgerichtshof (Германия) с акт от 8 март 2012 г., постъпил в Съда на 30 март 2012 г., в рамките на производство по дело

Salzgitter Mannesmann Handel GmbH

срещу

SC Laminorul SA,

СЪДЪТ (четвърти състав),

състоящ се от: г-н L. Bay Larsen, председател на състав, г-н J. Malenovský, г-н U. Lõhmus, г-н M. Safjan (докладчик) и г-жа A. Prechal, съдии,

генерален адвокат: г-н N. Wahl,

секретар: г-жа A. Impellizzeri, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 14 март 2013 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за Salzgitter Mannesmann Handel GmbH, от C. von Carlowitz, O. Kranz, C. Müller и T. Rossbach, Rechtsanwälte,

— за германското правителство, от г-н J. Möller и г-н T. Henze, както и от г-жа J. Kemper, в качеството на представители,

— за испанското правителство, от г-жа S. Centeno Huerta, в качеството на представител,

* Език на производството: немски.

— за италианското правителство, от г-жа G. Palmieri, в качеството на представител, подпомагана от г-н S. Varone, avvocato dello stato,

— за румънското правителство, от г-жа R. Giurescu и г-жа A. Voicu, в качеството на представители,

— за Европейската комисия, от г-н W. Bogensberger и г-жа A.-M. Rouchaud-Joët, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 16 май 2013 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 34, точка 4 от Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 12, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между Salzgitter Mannesmann Handel GmbH (наричано по-нататък „Salzgitter“) и SC Laminorul SA (наричано по-нататък „Laminorul“) по повод на молба за декларация за изпълняемост в Германия на решение, постановено от румънска юрисдикция, с което Salzgitter е осъдено да заплати сумата от 188 330 EUR на Laminorul.

Правна уредба

Регламент № 44/2001

3 Съображения 2, 15—17 от Регламента гласят:

„(2) Някои различия между националните норми, които са приложими по отношение на компетентността и признаването на съдебни решения, затрудняват гладкото функциониране на вътрешния пазар. Затова от съществено значение са разпоредбите за уеднаквяване на правилата за конфликт на юрисдикции по граждански и търговски дела и за опростяване на формалностите с оглед бързо и опростено признаване и изпълнение на съдебни решения от държавите членки, които са обвързани по настоящия регламент.

[…]

(15) В интерес на хармоничното упражняване на правосъдие е необходимо да се минимизира възможността от едновременни производства и да се гарантира, че в две държави членки няма да се произнасят противоречащи си съдебни решения. Трябва да съществува ясен и ефективен механизъм за решаване на висящи дела (lis pendens) и свързани с тях производства […].

(16) Взаимното доверие в упражняването на правосъдие в [Европейския съюз] оправдава съдебни решения, които са постановени в държава членка, да бъдат автоматично признавани без нуждата от някаква процедура, освен в случаите на оспорване.

(17) По силата на същия принцип на взаимно доверие трябва да бъде ефективна и бърза процедурата за превръщането на едно съдебно решение, което е постановено в една държава членка, в изпълняемо в друга. За целта допускането на изпълнението на съдебно решение трябва да става почти автоматично след изцяло формална проверка на представените документи, без съдът да има възможност да повдига по свой почин някое от основанията, позволяващи му да откаже да допусне изпълнението, които са установени по силата на Регламента“.

4 Съгласно член 32 от този регламент:

„За целите на настоящия регламент „съдебно решение“ означава всяко съдебно решение, постановено от съд или правораздавателен орган на държава членка, както и да се нарича съдебното решение […]“.

5 Съгласно член 33, параграф 1 от посочения регламент:

„Съдебно решение, което е постановено в държава членка, се признава в другата държава членка, без да се изисква каквато и да е специална процедура“.

6 Член 34, точки 3 и 4 от същия регламент предвижда:

„Съдебно решение не се признава:

[…]

3) ако то противоречи на съдебно решение, постановено по спор между същите страни в държавата членка, в която се иска признаване;

4) ако то противоречи на по-рано постановено съдебно решение, постановено в друга държава членка или в трета държава по същия предмет и между същите страни, при условие че по-ранното съдебно решение отговаря на условията, необходими за признаването му в сезираната държава членка“.

7 Съгласно член 38 параграф 1 от Регламент № 44/2001:

„Съдебно решение, постановено в държава членка и подлежащо на изпълнение в тази държава членка, се изпълнява в друга държава членка, когато по искане на всяка заинтересувана страна то бъде обявено за изпълняемо там“.

8 Член 41 от този регламент гласи следното:

„Съдебното решение се обявява за изпълняемо веднага след завършване на формалностите […] без да се прави преразглеждане по членове 34 и 35. Страната, по отношение на която се иска изпълнение, няма право през този етап от производството да прави изявления по молбата“.

9 Съгласно член 43 от същия регламент:

„1. Решението по молбата за [издаване на] декларация за изпълняемост може да се обжалва от всяка от страните.

[…]

3. Жалбата се разглежда в съответствие с процесуалните правила за състезателните производства.

[…]“.

10 Съгласно член 45 от този регламент:

„1. Съдът, пред който е подадена жалбата съгласно член 43 или член 44, отказва [да издаде] или отменя декларация за изпълняемост само на някое от основанията по членове 34 и 35. […]

2. При никакви обстоятелства не се допуска преразглеждане на чуждестранно съдебно решение по същество“.

11 Член 46, параграф 1 от същия регламент пояснява:

„1. Съдът, пред който е подадена жалбата по член 43 или член 44, по искане на страната, срещу която се иска изпълнение, може да спре производството, ако срещу съдебното решение в държавата членка по произход е подадена обикновена жалба или ако все още не е изтекъл срокът за подаване на такава жалба; в последния случай съдът може да посочи срока, в рамките на който трябва да се подаде жалбата“.

Спорът по главното производство и преюдициалният въпрос

12 Както личи от акта за преюдициално запитване Laminorul, чието седалище е в Румъния, предявява иск за плащане на доставени продукти от стомана срещу Salzgitter, установено в Германия, пред Tribunalul Brăila (първоинстанционен съд в Браила (Румъния).

13 Salzgitter изтъква, че искът не е следвало да се насочва срещу него, а срещу действителния съдоговорител на Laminorul, а именно Salzgitter Mannesmann Stahlhandel GmbH (с предишно наименование Salzgitter Stahlhandel GmbH). На това основание Tribunalul Brăila отхвърля искането на Laminorul с решение от 31 януари 2008 г., което е влязло в сила (наричано по-нататък „първото съдебно решение“).

14 Малко след това Laminorul предявява нов иск пред същия съд, насочен срещу Salzgitter и основан на същите факти. Исковата молба обаче е връчена на предишния процесуален представител на Salzgitter, чието пълномощно според твърденията на Salzgitter е ограничено до производство, по което е постановено първото съдебно решение. След като на съдебното заседание пред Tribunalul Brăila не се явява представител на Salzgitter, този съд постановява решение в отсъствието на Salzgitter, като го осъжда да заплати на Laminorul сумата от 188 330 EUR (наричано по-нататък „второто съдебно решение“).

15 Salzgitter обжалва второто съдебно решение, като иска неговата отмяна с мотива, че не е било редовно призовано. Тази жалба е отхвърлена с решение от 8 май 2008 г., тъй като Salzgitter е пропуснало да приложи необходимите таксови марки.

16 Второто съдебно решение е обявено за изпълняемо с определение на Landgericht Düsseldorf (Областен съд в Дюселдорф, Германия) от 21 ноември 2008 г. Salzgitter обжалва това определение пред Oberlandesgericht Düsseldorf (Върховен областен съд в Дюселдорф, Германия).

17 Едновременно с това Salzgitter, от една страна, подава в Румъния извънредна жалба за отмяна на второто съдебно решение, като отново изтъква, че не е било призовано. Тази жалба е обявена за недопустима с решение от 19 февруари 2009 г.

18 От друга страна, Salzgitter подава нова жалба за отмяна на второто съдебно решение, като изтъква силата на пресъдено нещо, свързана с първо съдебно решение. С решение от 8 май 2009 г. Curtea de Apel Galați (Апелативен съд в Галац, Румъния) отхвърля жалбата като подадена извън срока, като решението му впоследствие е потвърдено от Înalta Curte de Casație și Justiție (Върховен касационен съд, Румъния) с решение от 13 ноември 2009 г.

19 След като с това възможностите за отмяна в Румъния се изчерпват, спряното производство по екзекватура в Германия е възобновено. С решение от 28 юни 2010 г. Oberlandesgericht Düsseldorf (Върховен областен съд Дюселдорф, Германия) отхвърля жалбата на Salzgitter срещу определението на Landgericht Düsseldorf като необоснована. Впоследствие посоченото дружество обжалва това решение пред Bundesgerichtshof (Федерален съд).

20 При тези обстоятелства Bundesgerichtshof решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Член 34, точка 4 от [Регламент № 44/2001] обхваща ли и случая на противоречащи си съдебни решения, постановени в една и съща държава членка (държава, в която са постановени съдебните решения)?“.

По преюдициалния въпрос

21 С въпроса си запитващата юрисдикция иска да установи дали член 34, точка 4 от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че обхваща и случая на противоречащи си съдебни решения, постановени от юрисдикциите на една и съща държава членка.

22 За отговора на този въпрос е необходимо да се направи тълкуване на член 34, точка 4 от Регламент № 44/2001 в светлината не само на текста на тази разпоредба, но и на системата, установена от този регламент, и на преследваните от него цели (вж. Решение от 6 септември 2012 г. по дело Trade Agency, C-619/10, точка 27).

23 По отношение на въведената с посочения регламент система следва да се отбележи, че основанията за неизпълняемост имат точно определена функция в структурата на този регламент, който въвежда пълна система за уреждане на международната компетентност, признаването и изпълнението на съдебни решения, както отбелязва генералният адвокат в точка 35 от своето заключение.

24 На първо място, тълкуването на смисъла и съдържанието на предвидените в Регламент № 44/2001 основания за неизпълняемост на решенията, постановени в друга държава членка, трябва да отчита съществуващата връзка между посочените основания, от една страна, и установените в този регламент правила за свързаните искове, които правила имат за цел — съгласно съображение 15 от същия регламент — да се минимизира възможността от едновременни производства и да се гарантира, че в две държави членки няма да се произнасят противоречащи си съдебни решения.

25 На следващо място, от съображение 17 от Регламент № 44/2001 е видно, че в производството по признаване на изпълняемостта на постановено в друга държава членка съдебно решение трябва да се направи само формална проверка на документите, необходими за издаване на декларация за изпълняемост в сезираната държава членка.

26 Както е видно от член 41 от Регламент № 44/2001, в първата фаза от производството след подаване на искане по член 38 от този регламент органите на сезираната държава членка трябва да проверят само дали са изпълнени формалностите с оглед на издаването на декларацията за изпълняемост на решението (вж. Решение по дело Trade Agency, посочено по-горе, точка 29).

27 Съгласно член 43 от Регламент № 44/2001 декларацията за изпълняемост на съдебно решение, постановено в държава членка, различна от сезираната, подлежи на обжалване в следваща фаза от производството. Основанията за обжалване, които могат да бъдат изтъквани, са изрично изброени в членове 34 и 35 от Регламент № 44/2001, към които препраща член 45 от него (вж. в този смисъл Решение по дело Trade Agency, посочено по-горе, точка 31).

28 Посоченото изброяване е изчерпателно и тези обстоятелства трябва да се тълкуват стриктно, доколкото съставляват пречка за изпълнението на една от основните цели на Регламент № 44/2001, а именно свободно движение на съдебните решения посредством опростено и бързо изпълнително производство (вж. в този смисъл Решение от 28 април 2009 г. по дело Apostolides, C-420/07, Сборник, стр. I-3571, точка 55 и цитираната съдебна практика, както и Решение от 13 октомври 2011 г. по дело Prism Investments, C-139/10, Recueil, стр. I-9511, точка 33).

29 Що се отнася по-конкретно до основанието за неизпълняемост, произтичащо от противоречивия характер на две съдебни решения, от текста на член 34, точка 4 от Регламент № 44/2001, тълкуван в светлината на понятието „съдебно решение“ по смисъла на член 32 от този регламент, личи — както изтъква генералният адвокат в точка 42 от своето заключение, че посоченият член 34, точка 4 трябва да се разбира в смисъл, че съдебно решение, [постановено от юрисдикция на държава членка,] не се признава […] ако то противоречи на съдебно решение, постановено по-рано в друга държава членка или в трета държава“.

30 Така член 34, точка 4, изглежда, урежда хипотезата, при която противоречивите съдебни решения са постановени в две отделни държави членки.

31 Това тълкуване се подкрепя от принципа на взаимното доверие, който стои в основата на системата за признаване и изпълнение на съдебни решения, постановени в друга държава членка, така както тази система е установена с Регламент № 44/2001.

32 Всъщност, както личи от съображения 16 и 17 от посочения регламент, този режим на признаване и на изпълнение се основава на взаимно доверие в упражняването на правосъдие в рамките на Съюза, което доверие изисква съдебните решения, постановени в дадена държава членка, не само да бъдат автоматично признавани в друга държава членка, но и производството, по което се обявяват за изпълняеми в последната държава, да бъде ефективно и бързо (вж. Решение по дело Trade Agency, посочено по-горе, точка 40).

33 Доброто функциониране на тази основана на доверие система предполага, че юрисдикциите на държавата членка по произход запазват компетентността си да преценяват, в рамките на установените от правото на посочената държава членка възможности за обжалване, законосъобразността на подлежащото на изпълнение решение — проверка, която по принцип не могат да извършват юрисдикциите на сезираната държава членка, — както и че крайният резултат от тази проверка за законосъобразност не се поставя под въпрос.

34 Именно в този контекст член 46, параграф 1 от Регламент № 44/2001 предвижда възможност за спиране на производството, когато чуждестранното съдебно решение е обжалвано или подлежи на обжалване по общия ред в държавата членка по произход.

35 Всъщност съответната страна трябва да изчерпи възможностите за обжалване, предвидени в правото на държавата членка, в която се развива производството, което Salzgitter впрочем е опитало да направи в рамките на делото по главното производство. Страната обаче не може да използва основанията за неизпълняемост на съдебните решения, постановени в друга държава членка, за да постави под въпрос изхода на тези производства по обжалване.

36 Тълкуване на член 34, точка 4 от този регламент в смисъл, че тази разпоредба се отнася и до противоречие между решения, постановени в една и съща държава членка, е несъвместимо с посочения в точка 31 от настоящото решение принцип на взаимно доверие. Всъщност подобно тълкуване би позволило на юрисдикциите на сезираната държава членка да заместят със собствената си преценка тази на юрисдикциите на държавата членка по произход.

37 След като решението е станало окончателно в края на производството в държавата членка по произход, неизпълнението му, с мотива че то противоречи на друго решение, постановено в същата държава членка, всъщност би било сравнимо с преразглеждане по същество на решението, чието изпълнение се иска, което обаче член 45, параграф 2 от Регламент № 44/2001 изрично изключва.

38 Такава възможност за преразглеждане по същество би представлявала de facto допълнителна възможност за обжалване на влязло в сила решение в държавата членка по произход. В това отношение е безспорно, както основателно посочва генералният адвокат в точка 31 от своето заключение, че предвидените в Регламент № 44/2001 основания за неизпълняемост нямат за цел да създадат допълнителни възможности за отмяна на влезли в сила национални съдебни решения.

39 На последно място, следва да се отбележи, че доколкото изброяването на основанията за неизпълняемост е изчерпателно, както следва от посочената в точка 28 от настоящото решение съдебна практика, тези основания трябва да се тълкуват стриктно и следователно, противно на твърденията на Salzgitter и германското правителство, те не могат да се тълкуват по аналогия в смисъл, че се отнасят и до съдебни решения, постановени в една и съща държава членка.

40 С оглед на всички изложени по-горе съображения на преюдициалния въпрос следва да се отговори, че член 34, точка 4 от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че не обхваща случая на противоречащи си съдебни решения, постановени от юрисдикциите на една и съща държава членка.

По съдебните разноски

41 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (четвърти състав) реши:

Член 34, точка 4 от Регламент № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела трябва да се тълкува в смисъл, че не обхваща случая на противоречащи си съдебни решения, постановени от юрисдикциите на една и съща държава членка.

Подписи